

Bydgoszcz, 25 lipca 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.25.2019. AJe /JDa

**Pani
Gabriela Trzeciakowska
Dyrektor
Miejsko-Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Łąkowa 7
89-115 Mrocza**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1111) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Łąkowa 7, 89-115 Mrocza (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 9, 12 lipca 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A. J.– inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- J. D. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 414/2019 z dnia 2 lipca 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 8 lipca 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Gabrieli Trzeciakowskiej – Dyrektora MGOPS, p. XX – asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 25 sierpnia 2017 r. przyjętego Uchwałą Nr XXXVI/316/2017 Rady Miejskiej w Mroczy. W dokumencie zawarto informację o realizowaniu przez Ośrodek zadań z zakresu wspierania rodziny.

Zadania Ośrodka ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 18 maja 2017 r., wprowadzonym Zarządzeniem Burmistrza Nr 0050.450.2017. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny wraz z wyszczególnionymi zadaniami przypisanymi ustawą do realizacji. W wymienionych zadaniach asystenta nie ujęto zadania określonego w art. 15 ust.1 pkt 3 ustawy. W trakcie trwania kontroli, Dyrektor MGOPS zwróciła się do Burmistrza, z wnioskiem o wydanie zarządzenia zmieniającego regulamin MGOPS poprzez wprowadzenie do zadań asystenta zadania, o którym mowa powyżej.

Burmistrz Miasta i Gminy Mrocza Zarządzeniem Nr 0050.218.2011 z dnia 30 grudnia 2011 r., upoważnił Dyrektora MGOPS p. Gabrielę Trzeciakowską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Na mocy Zarządzenia Nr 0050.613.2018 z dnia 8 maja 2018 r. w powyższym zakresie, została również upoważniona p. XX – pracownik MGOPS, inspektor ds. pomocy materialnej dla uczniów.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina Mrocza opracowała i realizowała 3 – letni Gminny Program wspierania rodziny na lata 2016 – 2018 , przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Mroczy Nr XVIII/170/2016 z dnia 31 marca 2016 r. Celem głównym Programu było *Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.*

Aktualnie obowiązujący Program na lata 2019-2021został przyjęty Uchwałą Nr VII/63/2019 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 26 kwietnia 2019 r. Celem głównym Programu jest *Wparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz rozwój systemu pieczy zastępczej w Gminie Mrocza.* W dokumencie zawarto diagnozę sytuacji demograficznej i społecznej wraz ze szczegółowymi danymi liczbowymi, cele szczegółowe, harmonogram wykonania działań. Wskazano także realizatorów działań, źródła finansowania i sposób kontroli realizacji programu.

Sprawozdania z zakresu wspierania (*Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Mrocza*) rodziny za lata 2017 i 2018 zostały sporządzone w terminie określonym w ustawie, w treści dokumentów zawarte są potrzeby w zakresie wspierania rodziny.

W okresie objętym kontrolą MGOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 stycznia 2017 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 stycznia 2017 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2017 r. 25 rodzin, w tym pięć rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. 27 rodzin, w tym sześć rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) 21 rodzin, w tym sześć rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż żaden asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych zatrudnionych asystentów były wszystkie oświadczenia, zgodnie z art.12 ust.1 pkt 2,3,4. Zakresy czynności zawierały wszystkie zadania, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Mrocza tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci rodziny regularnie podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach tematycznych. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

[Dowód akta kontroli str. 156]

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny występował do Dyrektora Ośrodka z takim wnioskiem. Asystent rodziny był przydzielany na określony okres czasu, po czym asystent rodziny wnioskował o przedłużenie współpracy na kolejny czasookres lub o jej zakończenie.

Z rodziną podpisywano zgodę na współpracę z asystentem w oparciu o art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na pierwszym spotkaniu z asystentem rodziny. Zgoda była podpisywana każdorazowo po przedłużeniu współpracy.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

W zakresie realizacji zapisu art.15 ust. 1 pkt 1, pkt 14 i pkt 15 i ust.3

- *opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,*
- *prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,*

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ustawy.

Zbadano dokumentację wybranych rodzin (XX, XXX, XX, XXX, XXX) prowadzoną w okresie objętym kontrolą.

Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: kartę pracy, harmonogram pracy, plan pracy z rodziną, diagnozę rodziny, kartę rodziny, kartę oczekiwań wobec współpracy z asystentem, analizę sytuacji szkolnej dziecka, analizę sytuacji zdrowotnej członków rodziny, kartę konsultacyjną asystenta rodziny ze specjalistami, okresową ocenę sytuacji rodziny, sprawozdania półroczne.

Dyrektor MGOPS Zarządzeniem Nr 021.7.2019 z dnia 21 czerwca 2019 r., wprowadził wzory dokumentów do stosowania przez asystentów rodziny.

Plany pracy są sporządzane wspólnie z członkami rodziny w przeciągu miesiąca od rozpoczęcia współpracy. Dokumenty zawierały planowane cele, terminy ich wykonania i oczekiwane efekty, co stanowi dopełnienie art. 15 ust.3 ww. ustawy.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika MGOPS, okresowa ocena sytuacji rodziny dokonywana jest nie rzadziej niż raz na pół roku, począwszy od daty podpisania zgody przez rodzinę, co stanowi dopełnienie obowiązku wynikającego z art. 15 ust. 1 pkt 15.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Po zrealizowaniu planu pracy z rodziną, asystenci prowadzili monitoring rodziny przez okres trzech miesięcy, wizytując środowisko średnio raz w miesiącu. Asystent sporządza z każdej wizyty notatkę służbową. Rodzina jest pisemnie informowana o rozpoczęciu i zakończeniu monitoringu.

Decyzja o kontynuowaniu lub zaprzestaniu współpracy z rodziną jest zależna od etapu i jakości realizacji przez rodzinę celów zawartych w planie pracy. Podczas sporządzania *okresowej oceny sytuacji rodziny* asystent rodziny wraz z pracownikiem socjalnym podejmuje decyzję, co do dalszej współpracy z rodziną. Praca z rodziną jest kontynuowana, gdy zasadne jest kontynuowanie zaplanowanych działań i dalsze wspieranie rodziny. Współpraca zostaje zakończona, gdy zaplanowane cele zostały zrealizowane lub gdy rodzina nie współpracuje z asystentem rodziny.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

W okresie objętym kontrolą nie wpłynął żaden wniosek o koordynację poradnictwa przez asystenta wynikający z ustawy „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest przez pracowników MGOPS – asystenta rodziny i pracowników socjalnych. W celu zapewnienia rodzinie jak najlepszej pomocy, Ośrodek współpracuje z psychologiem, terapeutą, dzielnicowym, kuratorami, pedagogiem szkolnym, służbą zdrowia i społecznością lokalną. Dzieci z rodzin

zagrożonych kryzysem mogą uczęszczać do świetlicy środowiskowej, prowadzonej przez Stowarzyszenie „Izyda”. Szczegółowych wyjaśnień w tym zakresie udzieliła Dyrektor MGOPS.

W zakresie prowadzonego monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny.

W rodzinach objętych asystenturą, w których stwierdzono przemoc, asystent współpracuje z policją, kuratorami, psychologiem i pracownikami szkoły. Pomiędzy instytucjami jest stały przepływ informacji, wspólnie ustalane są działania w zakresie udzielenia dziecku optymalnych form pomocy, informowany jest także Sąd .

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Mrocza funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Świetlica Środowiskowa w formie opiekuńczej, jest prowadzona przez Stowarzyszenie „Izyda”. Placówka jest prowadzona dla 15 dzieci, zajęcia mają charakter edukacyjny, artystyczny, sportowy, organizowane są także wyjazdy integracyjno – edukacyjne.

Ponadto gmina w partnerstwie ze Stowarzyszeniem „Gineka”, realizuje projekt „Aktywni Teraz – program ułatwiający powrót do aktywności”. W ramach programu realizowane są zajęcia animacyjne dla rodzin z dziećmi.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Mrocza nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Na stronie internetowej Ośrodka jest informacja o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Mrocza zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa. Mieszkańcy mogą korzystać z poradnictwa psychologicznego w zakresie konsultacji indywidualnych, mediacji i terapii rodzinnej. Na terenie gminy funkcjonuje także Punkt Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w ramach którego prowadzona jest działalność edukacyjno – informacyjna dla osób dotkniętych problemem

przemocy. Ponadto mieszkańcy mogą skorzystać z poradnictwa prawnego świadczonego w UMiG.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansowała koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 71 039, 63 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 70 774, 54 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 40 794, 09 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent rodziny współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Współpraca polega na wzajemnych kontaktach, wymianie informacji. Asystent bierze udział w Okresowych Ocenach Sytuacji Rodziny, współpracuje z koordynatorem przy tworzeniu planu pracy z rodziną.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 13 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 30 stycznia 2018 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 23 lipca 2018 r.,
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 7 stycznia 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie.¹

W związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **3/2019** w dniach 9, 12 lipca 2019 r.

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

(podpis i pieczęć Wojewody)